

Rolnummer 1614
Arrest nr. 26/2000 van 1 maart 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende artikel 58 van de wetten van 21 april 1810, 2 mei 1837 en 5 juni 1911, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 15 september 1919, op de mijnen, groeven en graverijen (zoals het van kracht was, wat de mijnen betreft, vóór de opheffing ervan bij artikel 70 van het decreet van het Waalse Gewest van 7 juli 1988), gesteld door het Hof van Beroep te Bergen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters H. Boel, L. François, P. Martens, J. Delruelle, E. Cerexhe, A. Arts, M. Bossuyt en E. De Groot, bijgestaan door referendaris B. Renauld, waarnemend griffier, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

Bij arrest van 2 februari 1999 in zake de n.v. Espérance et Bonne Fortune tegen de n.v. Charbonnages du Bonnier, R. Patar, D. Buly, M. Mattard, J. Deru en M. Doudane, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 5 februari 1999, heeft het Hof van Beroep te Bergen de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schendt artikel 58 van de wetten van 21 april 1810, 2 mei 1837 en 5 juni 1911, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 15 september 1919, op de mijnen, groeven en graverijen (zoals het, wat de mijnen betreft, van kracht was vóór de opheffing ervan bij artikel 70 van het decreet van het Waalse Gewest van 7 juli 1988), de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het - ten aanzien van de concessionaris van een mijn – de toepassing van artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek uitsluit, terwijl krachtens die bepaling ' de eigenaar van een gebouw [...] aansprakelijk [is] voor de schade door de instorting ervan veroorzaakt, wanneer deze te wijten is aan verzuim van onderhoud of aan een gebrek in de bouw ' ?

2. Schendt artikel 58 van de wetten van 21 april 1810, 2 mei 1837 en 5 juni 1911, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 15 september 1919, op de mijnen, groeven en graverijen (zoals het, wat de mijnen betreft, van kracht was vóór de opheffing ervan bij artikel 70 van het decreet van het Waalse Gewest van 7 juli 1988), de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het in die zin wordt geïnterpreteerd dat het - ten aanzien van de concessionaris van een mijn – de toepassing van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek uitsluit, terwijl krachtens die bepaling, ' men [...] aansprakelijk [is voor de] zaken die men onder zijn bewaring heeft ' ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Het geschil dat hangende is voor het Hof van Beroep te Bergen betreft het herstel van de schade die de eigenaars en huurders van gebouwen gelegen op het grondgebied van de gemeente Grâce-Hollogne hebben geleden naar aanleiding van de instorting, op 8 oktober 1982, van een mijnschacht gelegen binnen de omtrek van de concessie die bij koninklijk besluit is toegekend aan de firma Charbonnière du Bonnier, thans de n.v. Charbonnages du Bonnier, in vereffening.

Dat geschil heeft reeds aanleiding gegeven tot een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Luik van 6 oktober 1989, en vervolgens tot een arrest van het Hof van Beroep te Luik van 10 november 1992, dat het Hof van Cassatie bij arrest van 16 juni 1994 heeft verbroken.

In zijn arrest van 2 februari 1999 is het Hof van Beroep te Bergen van mening dat de eerste rechter terecht heeft beslist dat de vordering op basis van artikel 58 van de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen niet gegrond was en dat hij terecht de toepassing heeft geweerd van het vierde lid van artikel 76 van dezelfde gecoördineerde wetten, dat geen enkele regel inzake aansprakelijkheid of schadeloosstelling in het leven roept.

Het is vervolgens van mening dat de eerste rechter aan de hand van oordeelkundige motieven heeft gezegd dat de vordering niet gegrond was op basis van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek.

Het is ten slotte van mening dat indien, zoals het Hof van Cassatie zulks heeft geoordeeld in zijn arrest van 16 juni 1994, de wetgever met de invoering van een specifiek stelsel van objectieve aansprakelijkheid ten laste van de concessionaris van de mijn in de artikelen 58 en 76 van de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen de bedoeling heeft gehad ten aanzien van die concessionaris de toepassing van artikel 1386 van het

Burgerlijk Wetboek uit te sluiten, in dat geval de vraag naar de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door dat aldus geïnterpreteerde artikel 58 rijst, aangezien de slachtoffers van de instorting van een gebouw de aansprakelijkheid van de eigenaar al dan niet zouden kunnen zoeken op basis van artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek, naargelang dat gebouw al dan niet te maken heeft met een mijnontginning. Die vraag verdient gesteld te worden « vooral in het geval waarin, zoals te dezen, het slachtoffer van de instorting van een mijnschacht geen enkele fout kan bewijzen in de zin van de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek ten aanzien van de concessionaris van de mijn en dat bovendien die concessionaris niet ertoe gehouden is de schade van het slachtoffer te vergoeden op basis van het specifiek stelsel van objectieve aansprakelijkheid bedoeld in artikel 58 van de gecoördineerde wetten, omdat die bepaling de concessionaris van elke aansprakelijkheid vrijstelt voor de werken die zijn uitgevoerd door de vorige ontginners waarvan hij niet de rechtsopvolger is ».

Dezelfde vraag kan worden gesteld voor de toepassing van het eerste lid van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek. Het Hof van Beroep te Bergen beslist bijgevolg de hiervoor gepreciseerde prejudiciële vragen te stellen.

III. De rechtspleging voor het Hof

Bij beschikking van 5 februari 1999 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 18 maart 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 27 maart 1999.

Memories zijn ingediend door :

- de n.v. Espérance et Bonne Fortune, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 4430 Ans, rue Bonne Fortune 102, bij op 29 april 1999 ter post aangetekende brief;

- D. Buly, wonende te 4460 Grâce-Hollogne, rue des Pommiers 27/5, en M. Mattard, wonende te 4420 Saint-Nicolas, chaussée Roosevelt 270, bij op 29 april 1999 ter post aangetekende brief;

- de n.v. Charbonnages du Bonnier, waarvan de maatschappelijke zetel is gevestigd te 4460 Grâce-Hollogne, rue J. Dejardin 18, bij op 30 april 1999 ter post aangetekende brief;

- R. Patar, wonende te 4420 Saint-Nicolas, rue du Stade 22, bij op 3 mei 1999 ter post aangetekende brief;

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 3 mei 1999 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 18 mei 1999 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de n.v. Charbonnages du Bonnier, bij op 15 juni 1999 ter post aangetekende brief;

- de n.v. Espérance et Bonne Fortune, bij op 17 juni 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 juni 1999 en 27 januari 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 5 februari 2000 en 5 augustus 2000.

Bij beschikking van 2 december 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 22 december 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 2 december 1999 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 16 december 1999 heeft voorzitter M. Melchior de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallig zitting.

Op de openbare terechtzitting van 22 december 1999 :

- zijn verschenen :

. Mr. X. Drion, advocaat bij de balie te Luik, voor D. Buly en M. Mattardd;

. Mr. P. Reul *loco* Mr. A. Comil, advocaten bij de balie te Luik, voor de n.v. Espérance et Bonne Fortune;

. Mr. R. Rasir, Mr. F. Moïses en Mr. F. Abu Dalu, advocaten bij de balie te Luik, voor de n.v. Charbonnages du Bonnier;

. Mr. N. Van Laer *loco* Mr. M. Uyttendaele, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers J. Delruelle en A. Arts verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

Aangezien rechter H. Coremans verhinderd was, heeft rechter R. Henneuse niet deelgenomen aan de beraadslaging.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

A.1. De n.v. Charbonnages du Bonnier is van mening dat het Arbitragehof niet bevoegd is om de prejudiciële vraag te beantwoorden omdat onderhavig geschil bij het Hof van Beroep te Bergen, verwijzende rechter, is aanhangig gemaakt op verwijzing na cassatie. Het Hof van Cassatie heeft dus reeds de kwestie van de interpretatie van de normen die op het geschil toepasbaar zijn beslecht; het staat niet aan het Arbitragehof een hof te laken dat niet aan het Arbitragehof ondergeschikt is. In dat verband brengt de partij de grondwettelijke rol van het Hof van Cassatie in herinnering. Artikel 26, § 2, van de bijzondere wet op het Arbitragehof stelt weliswaar elke gedingvoerende partij in staat ten minste eenmaal toegang te kunnen hebben tot het Arbitragehof. In de in deze zaak lopende procedure moest tot dat optreden echter worden beslist door de Rechtbank van eerste aanleg te Luik of door het Hof van Beroep te Luik. Dat doet uiteraard geen afbreuk aan de bevoegdheid van het Arbitragehof om uitspraak te doen over de grondwettigheid van de interpretatie van dezelfde normen, maar in een ander geschil.

A.2. De n.v. Espérance et Bonne Fortune betwist radicaal die stelling. Hoewel het Arbitragehof niet bevoegd is om zich uit te spreken over de interpretatie van de betwiste bepaling door de verwijzende rechter of door het Hof van Cassatie, kan het gebeuren dat het Arbitragehof, zoals het dat heeft gedaan in zijn arrest nr. 32/96 van 15 mei 1996, een mechanisme van « grondwetsconforme » interpretatie van de betwiste norm aanneemt, nadat het heeft besloten dat die norm in de door de verwijzende rechter gegeven interpretatie de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt. Het heeft in dat verband weinig belang dat het Arbitragehof optreedt nadat het Hof van Cassatie de interpretatie van de normen die op het geschil toepasbaar zijn heeft beslecht.

De vraag die rijst is dus niet of het Hof van Cassatie al dan niet de betwiste norm correct heeft geïnterpreteerd, maar wel of die norm, zoals die door het Hof van Cassatie is geïnterpreteerd, verenigbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.3. De n.v. Charbonnages du Bonnier antwoordt dat indien het Arbitragehof zich bevoegd verklaart om kennis te nemen van de prejudiciële vragen en beslist om aan de betwiste bepalingen een andere interpretatie te geven dan die welke door het Hof van Cassatie is gegeven in zijn arrest van 16 juni 1994, nadat het de door de verwijzende rechter voorgestelde interpretatie ongrondwettig heeft verklaard, het daardoor zou verklaren dat « het Hof van Cassatie (waarvan de leden de grondwettelijke eed hebben afgelegd de Grondwet en de wet in acht te nemen) de artikelen 10 en 11 van de Grondwet heeft geschonden bij zijn arrest van 16 juni 1994 ».

Ten gronde

A.4. De partijen Buly en Mattard besluiten tot de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Zij zijn van mening dat de organisatie door de wetgever van een systeem van objectieve aansprakelijkheid waarbij het slachtoffer van schade ervan wordt vrijgesteld de fout aan te tonen van de persoon van wie het herstel wil verkrijgen, ertoe strekt de situatie van dat slachtoffer te begunstigen. Doordat de wetgever een dergelijk mechanisme invoert, kan hij die slachtoffers niet ontzeggen andere wettelijke gronden aan te voeren, die bovendien kunnen worden aangevoerd door de slachtoffers van schade waarvoor de wetgever niet een mechanisme van objectieve aansprakelijkheid heeft ingesteld. Doordat artikel 58 van de betwiste wetten slachtoffers van mijnschade verbiedt het gemeen recht van de aansprakelijkheid aan te voeren, vooral in het geval waarin niet is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van het stelsel van objectieve aansprakelijkheid, voert het een discriminatie in die door geen enkel criterium van evenredigheid tussen zijn doelstelling en het ingevoerde systeem verantwoord is.

A.5. R. Patar, partij voor de verwijzende rechter, schrijft dat zij niet de middelen heeft om een specialist van het Arbitragehof te raadplegen om haar argumentering op te stellen. Zij vraagt vergoed te worden voor het ongeluk dat haar huis heeft geraakt en beklagt zich over de lange duurtijd van de procedure waarin reeds twee hoven van beroep en het Hof van Cassatie zijn opgetreden, vóór deze procedure voor het Arbitragehof.

A.6. De partij n.v. Espérance et Bonne Fortune besluit tot de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Zij is van mening dat de discriminatie duidelijk is : het slachtoffer van schade veroorzaakt door de instorting van een gebouw kan vergoeding van zijn schade krijgen op basis van artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek indien dat gebouw vreemd is aan een mijnexploitatie. Het kan dat daarentegen niet indien dat gebouw een mijnschacht is en het geen schadeloosstelling kan verkrijgen op basis van de artikelen 1382 of 1383 van het Burgerlijk Wetboek of van het stelsel van objectieve aansprakelijkheid bedoeld in artikel 58 van de betwiste wetten.

De bedoeling van de wetgever bestond erin een bijzonder stelsel van aansprakelijkheid in te voeren dat zo gunstig mogelijk zou zijn, ten voordele van de slachtoffers die aan een gevaarlijke situatie zijn blootgesteld. De bedoeling van de wetgever was zeker niet de mijnexploitanten van hun aansprakelijkheid vrij te stellen; hij heeft bovendien voorzien in een bijzonder zwaar stelsel van objectieve aansprakelijkheid. Het lijkt echter dat de wetgever de concessionaris heeft willen vrijstellen van elke aansprakelijkheid voor de werken die door de vroegere ontginners zijn uitgevoerd, wanneer die niet de rechtsopvolger is van laatstgenoemden. Die uitzondering heeft de aangeklaagde discriminatie tot gevolg : het optreden van de wetgever heeft dus kennelijk onevenredige gevolgen ten aanzien van het nagestreefde doel. De motieven van economische of financiële orde die ertoe zouden strekken de mijnontginning te bevorderen, kunnen die discriminatie niet verantwoorden.

Bovendien beschikt de concessionaris over maatregelen die hem in staat stellen de risico's dat hij aansprakelijk wordt gesteld te beperken. Hij kan bijvoorbeeld een beroep doen op de procedure van afstand die sinds lang door de opeenvolgende wetgevers is georganiseerd. Geen enkele overweging zou dus objectief en redelijkerwijze kunnen verantwoorden dat de concessionaris van de mijn gunstiger zou worden behandeld.

Overigens had de wetgever, rekening houdend met de doelstelling van bescherming van de slachtoffers, indien hij gelijktijdig de huidige concessionaris had willen vrijstellen van elke aansprakelijkheid voor de werken die niet de zijne waren, een ander systeem van schadeloosstelling kunnen organiseren door bijvoorbeeld een fonds voor risico's op te richten. De verdedigde redenering geldt zowel voor artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek als voor artikel 1384, eerste lid, van dat Wetboek.

A.7. De partij n.v. Charbonnages du Bonnier is van mening dat artikel 58 van de betwiste wetten de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt, indien het zo wordt geïnterpreteerd dat het de toepassing uitsluit van de artikelen 1386 en 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

Uit een analyse van het arrest van het Hof van Cassatie van 16 juni 1994 volgt dat de motieven die ten gronde liggen aan de gekozen oplossing de volgende zijn : er moet rekening worden gehouden met de coherentie van het bij het mijnrecht ingevoerde stelsel van aansprakelijkheid en met de wil van de wetgever om de aansprakelijkheid van de concessionaris te beperken, in ruil voor de dubbele last die voortvloeit uit een objectieve aansprakelijkheid voor de werken ten gevolge van de ontginning door de concessionaris en uit de verplichtingen die zijn ingevoerd bij artikel 76 inzake mijnpolitie. Die regel van niet-cumulatie van specifieke stelsels van objectieve aansprakelijkheid moet worden toegepast aangezien het gaat om het herstel van mijnschade, dit wil zeggen een schade die aan de oppervlakte is veroorzaakt door werken van mijnontginning. De partij bekritiseert echter het gebruik door het Hof van Cassatie van het woord « vrijgesteld » dat ten onrechte suggereert dat de wetgever de concessionaris zou hebben ontlast van een aansprakelijkheid die op hem rustte. In werkelijkheid bestaat die aansprakelijkheid echter niet vermits, volgens artikel 58, eerste lid, van de betwiste bepalingen, de concessionaris enkel aansprakelijk is voor de schade die te wijten is aan zijn ontginning en niet voor alle schade die zich voordoet op de omgrenzing van het vergunde mijnveld en te wijten is aan vroegere mijnactiviteiten.

De parlementaire voorbereiding van de wet van 5 juni 1911 geeft de wil van de wetgever aan om op specifieke en afwijkende wijze de aansprakelijkheid te organiseren voor schade die haar oorsprong vindt in de mijnontginning. Die objectieve aansprakelijkheid is gebaseerd op het begrip industrieel risico en niet op een vermoeden van fout of aansprakelijkheid. Het nagestreefde doel bestaat erin een meer doeltreffende bescherming te bieden aan de eigenaars, huurders of andere gebruikers van goederen die aan de oppervlakte zijn gelegen, wegens de vaak onoverkomelijke moeilijkheden waarop de op de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek gebaseerde vorderingen stuiten. Die bijzonder zware aansprakelijkheid heeft een tegenwicht : de wetgever heeft de concessionaris willen vrijstellen van elke aansprakelijkheid voor werken die door de vorige ontginners zijn uitgevoerd wanneer hij niet de rechtsopvolger is van die laatstgenoemden. Daaruit volgt dat de uitsluiting van de stelsels van objectieve aansprakelijkheid gebaseerd op de artikelen 1384, eerste lid, en 1386 van het Burgerlijk Wetboek niet uitsluitend berust op de toepassing van het adagium « *specialia generalibus derogant* », maar in de samenhang zelf van de gecoördineerde mijnwetten. Het coherente en volledige stelsel van objectieve aansprakelijkheid dat voortvloeit uit de artikelen 58 en 76 van de betwiste wetten sluit dus de toepassing uit van andere stelsels van objectieve aansprakelijkheid. De door de wetgever gewilde verzwaarde aansprakelijkheid heeft slechts zin ten aanzien van de industriële activiteit van de concessionaris. Er is geen enkele reden om hem bovendien aansprakelijk te maken voor mijnwerken die in de loop der eeuwen zijn uitgevoerd en die niets te maken hebben met zijn ontginning.

Dat betekent niet dat het slachtoffer van de schade zonder verhaal wordt achtergelaten. Het kan, onafhankelijk van het beroep gegrond op artikel 58, tegen een andere persoon dan de concessionaris een vordering tot aansprakelijkheid van gemeen recht instellen. Volgens een arrest van het Hof van Cassatie van 5 november 1981 wijkt artikel 58 niet af van de regels van de in de artikelen 1641 en volgende van het Burgerlijk Wetboek vastgestelde contractuele aansprakelijkheid inzake verkoop, zodat de aansprakelijkheid van de concessionaris van de mijn niet die van de verkoper van het bovengrondse terrein uitsluit. Artikel 58 sluit evenmin uit dat in geval van bewezen fout van de concessionaris, zijn aansprakelijkheid kan worden gegrond op de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek. Wanneer daarentegen een aansprakelijkheid wordt aangenomen op basis van de artikelen 1386 en 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, zou dat voor de concessionaris een bijzonder zware aansprakelijkheid in het leven roepen : in dat geval zou de aansprakelijkheid worden gezocht in verband met schade die is veroorzaakt door een schacht van de achttiende eeuw. Die interpretatie zou discriminerend zijn vermits zij de concessionaris die geen schuld draagt de last zou doen dragen van de schadeloosstelling van de slachtoffers van schade die is veroorzaakt door een ontginning die hij niet heeft aangevat noch voortgezet, wat buitensporig zou kunnen blijken ten aanzien van het nagestreefde doel, de bescherming van de slachtoffers van het ongeval.

In Wallonië bestaan in de streken van mijnontginning op de omgrenzing van de meeste mijnconcessies die in de achttiende eeuw zijn toegekend, tientallen oude verlaten schachten die zijn ontstaan door vroegere ontginningen in de zeventiende en achttiende eeuw en het begin van de negentiende eeuw. Het zou dus kennelijk strijdig zijn met de billijkheid en de gelijkheid om de aansprakelijkheid voor verzakkingen aan de oppervlakte die inherent zijn aan die vroegere ontginningen ten laste te willen leggen van de concessionarissen.

Tot besluit dient de vraag ontkennend te worden beantwoord vermits de situatie die door de betwiste bepaling wordt geregeld objectief identificeerbaar is, het door de wetgever nagestreefde doel een ingewikkeld doel is –de

aansprakelijkheid van de concessionaris verzwaren om redenen van maatschappelijke bescherming en daarbij als tegengewicht dat systeem niet uit te breiden tot vóór de aanvang van de concessie, en omdat de maatregel verantwoord is door de aan het slachtoffer toegekende voordelen.

A.8. De Ministerraad betwist de interpretatie die door het Hof van Beroep te Bergen is gegeven aan artikel 58 van de gecoördineerde wetten : « noch uit de tekst van artikel 58, noch uit de geest van de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten blijkt dat de wetgever een exclusief stelsel van burgerlijke aansprakelijkheid heeft willen invoeren inzake schade die is veroorzaakt door activiteiten die met de ontginningsnijverheid zijn verbonden, dat de toepassing van de gemeenrechtelijke regels zou verhinderen, zelfs als de door de slachtoffers geleden schade buiten de toepassings sfeer van de gecoördineerde wetten zou zijn gelegen ». De wetgever van 1919 heeft de bescherming van derden willen verhogen. De door de verwijzende rechter gegeven interpretatie komt neer op de omgekeerde oplossing vermits hij de slachtoffers van mijnschade in bepaalde gevallen elke mogelijkheid tot verhaal ontzegt.

Op het vlak van de toepassing van de wetten sluiten de bijzondere wetten de algemene wetten enkel uit wat hun bevoegdheidssfeer betreft. Slechts wanneer aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 58 is voldaan, is de gezamenlijke toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met die van de gecoördineerde wetten van 1910 uitgesloten. Wanneer niet aan die voorwaarden is voldaan, moet de toepassing van de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek mogelijk zijn. De Ministerraad citeert rechtspraak in die zin. Aldus geïnterpreteerd schendt die bepaling de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie niet.

Wat betreft de kwestie of de betwiste bepaling, zoals ze door de verwijzende rechter wordt geïnterpreteerd, een dergelijke schending in het leven roept, gedraagt de Ministerraad zich naar de wijsheid van het Hof. Hij brengt bovendien de rechtspraak van het Hof in herinnering wat betreft zijn eigen bevoegdheid om de betwiste bepaling te interpreteren en citeert in het bijzonder arrest nr. 32/96 van 15 mei 1996.

A.9. In verband met de « verzwaarde » aansprakelijkheid van de ontginning, antwoordt n.v. Espérance et Bonne Fortune dat die aansprakelijkheid in overeenstemming is met de wens van de wetgever, die de schadeloosstelling van de slachtoffers wilde begunstigen, en dat zij, ten aanzien van de concessionaris, een tegenwicht vormt voor het voordeel dat hij uit zijn industriële activiteit haalt.

Wat betreft de aansprakelijkheid in verband met de vroegere ontginningen, merkt de partij op dat in dat geval de in artikel 58 bedoelde aansprakelijkheid niet van toepassing is, maar dat er geen enkele reden is om niet terug te keren naar de toepassing van het gemeen recht. In het tegengestelde geval zou er kennelijk discriminatie zijn voor de slachtoffers die geen enkele bescherming zouden genieten.

A.10. De n.v. Charbonnages du Bonnier antwoordt aan de Ministerraad dat het slachtoffer van mijnschade die voortvloeit uit een vroegere mijnontginning die niets te maken heeft met die van de concessionaris in rechte kan treden tegen de eigenaar van de oppervlakte waarvan de eigendom die van de ondergrond omvat krachtens artikel 552 van het Burgerlijk Wetboek. De concessieakte van een mijn draagt enkel de eigendom over van de binnen de grenzen daarvan vervatte minerale stoffen met het recht om ze uit hun vindplaats te winnen. De concessionaris is door de concessieakte niet de eigenaar van vroegere mijnschachten die zijn verlaten nadat de mijnen zijn leeggeboord. Het slachtoffer kan tevens beschikken over een beroep, gegrond op artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek, tegen de bewaarder van de betwiste schacht. Evenmin is beroep uitgesloten tegen de concessionaris op basis van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek of artikel 544 van dat Wetboek.

In tegenstelling tot de Ministerraad is de partij van mening dat uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat de wetgever de aansprakelijkheid van de concessionaris heeft willen beperken tot de schade die is veroorzaakt door de bij de concessieakte toegelaten industriële exploitatie. Het is dus evenmin juist dat een gezamenlijke toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek toestaan zou zijn omdat men zich buiten de toepassings sfeer van de mijnwetgeving bevindt, vermits die wetgeving zich precies inlaat met oude schachten. Artikel 76, vierde lid, bepaalt immers dat de concessionaris zal moeten instaan voor de kosten van werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor de veiligheid. De door de partij verdedigde stelling is dus gebaseerd op een gecombineerde interpretatie van de artikelen 58 en 76 van de mijnwetgeving. Zij is ook gebaseerd op de noodzaak om de coherentie van het systeem te waarborgen.

- B -

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

B.1. De partij n.v. Charbonnages du Bonnier is van mening dat het Hof onbevoegd is om een prejudiciële vraag te beantwoorden die door een hof van beroep is gesteld op verwijzing na cassatie.

B.2. Artikel 142 van de Grondwet kent het Arbitragehof bevoegdheid toe om bij wege van arrest uitspraak te doen over de schending, door een wet, een decreet of een ordonnantie, van de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet.

Het Hof kan, zonder miskening van de bevoegdheid die de Grondwetgever het Hof toekent, zijn rechtsmacht niet afwijzen om reden dat de bepaling in verband waarmee aan het Hof een prejudiciële vraag wordt gesteld door een justitieel gerecht is geïnterpreteerd.

B.3. Te dezen wordt aan het Hof weliswaar een vraag gesteld over een norm geïnterpreteerd door het Hof van Cassatie. De rol van het Arbitragehof is echter niet te zeggen of die interpretatie correct is maar te onderzoeken of de aldus geïnterpreteerde norm verenigbaar is met artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Zodoende maakt het Hof geen inbreuk op de bevoegdheden van de justitiële gerechten.

B.4. De exceptie van onbevoegdheid kan niet worden ingewilligd.

Ten gronde

B.5. Het Hof van Beroep te Bergen vraagt het Hof naar de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van artikel 58 van de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen, zoals het van kracht was vóór de opheffing ervan bij artikel 70 van het decreet van het Waalse Gewest van 7 juli 1988, in zoverre het zo wordt geïnterpreteerd dat het de toepassing van de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek ten aanzien van de concessionaris van een mijn uitsluit.

B.6. Artikel 58, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de mijnen, groeven en graverijen bepaalde :

« De concessionaris van een mijn is van rechtswege gehouden tot vergoeding van elke schade veroorzaakt door de in de mijn uitgevoerde werken, met uitsluiting van de schade veroorzaakt door de werken uitgevoerd door een buurconcessionaris die een gedeelte van de mijn bij verpachting ontgint; in zodanig geval is de pachter van rechtswege aansprakelijk. »

Artikel 1384, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« Men is aansprakelijk niet alleen voor de schade welke men veroorzaakt door zijn eigen daad maar ook voor die welke veroorzaakt wordt door de daad van personen voor wie men moet instaan, of van zaken die men onder zijn bewaring heeft. »

Artikel 1386 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt :

« De eigenaar van een gebouw is aansprakelijk voor de schade door de instorting ervan veroorzaakt, wanneer deze te wijten is aan verzuim van onderhoud of aan een gebrek in de bouw. »

B.7. In de door de verwijzende rechter aangenomen interpretatie roept de betwiste bepaling een verschil in behandeling in het leven tussen de slachtoffers van mijnschade en de slachtoffers van andere schaden, vermits eerstgenoemden het bij de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek ingestelde stelsel van gemeen recht wordt ontzegd.

B.8. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 juni 1911 tot aanvulling en wijziging van de wetten van 21 april 1810 en van 2 mei 1837 op de mijnen, groeven en graverijen, volgt dat de wetgever heeft voorzien in een systeem van aansprakelijkheid dat afwijkt van het gemene recht met de enkele zorg om de slachtoffers te beschermen :

« Het beginsel krachtens welk de vergunninghouder aansprakelijk is tegenover den eigenaar van den bovengrond, zonder eenige schuld, wordt thans niet meer betwist.

Artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek is hier niet van toepassing.

De ontginning wordt niet toegelaten tot het bewijs dat hij gene enkele nalatigheid heeft begaan, noch zelfs dat het hem onmogelijk was, de door zijne werken veroorzaakte schade te vermijden.

Hij kan zich aan deze onbeperkte aansprakelijk niet onttrekken, noch zich onderwerpen aan het gemeene recht, gehuldigd door artikel 1382, tenzij krachtens eene bijzondere overeenkomst met den eigenaar van den bovengrond. Zooals elke overeenkomst moet ook deze worden nagekomen. De vergunninghouder is dan enkel aansprakelijk wegens zijne schuld en wegens zijne nalatigheid. Zoo luidt de rechtspraak. » (*Parl. St.*, Senaat, 1907-1908, nr. 5, p. 73, amendementen van de verenigde commissies, artikel 15)

B.9. De bekritiseerde maatregel houdt dus geen verband met de gestelde doelstelling om de slachtoffers te beschermen tegen mijnschade.

Zelfs in de veronderstelling dat rekening moet worden gehouden met het in artikel 58 van de wet op de mijnen, groeven en graverijen aan de slachtoffers toegekende voordeel, zou de maatregel die erin bestaat de toepassing van het gemeenrechtelijke stelsel van de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek uit te sluiten en de slachtoffers aldus elke schadeloosstelling te ontzeggen wanneer artikel 58 niet van toepassing is, niet evenredig zijn met de nagestreefde doelstelling.

B.10. In de interpretatie van de verwijzende rechter schendt het in het geding zijnde artikel 58 de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.11. Het Hof stelt echter vast dat hetzelfde artikel 58 ook zo kan worden geïnterpreteerd dat het de toepassing van het gemene recht van de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek niet uitsluit wanneer niet is voldaan aan de voorwaarden voor schadeloosstelling die het stelt.

In die interpretatie schendt het de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

1. Artikel 58 van de wetten van 21 april 1810, 2 mei 1837 en 5 juni 1911, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 15 september 1919, op de mijnen, groeven en graverijen (zoals het van kracht was, wat de mijnen betreft, vóór de opheffing ervan bij artikel 70 van het decreet van het Waalse Gewest van 7 juli 1988), schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het zo wordt geïnterpreteerd dat het – ten aanzien van de concessionaris van een mijn – de toepassing uitsluit van de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek.

2. Hetzelfde artikel 58 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, in zoverre het zo wordt geïnterpreteerd dat het de toepassing niet uitsluit van het gemene recht van de artikelen 1384 en 1386 van het Burgerlijk Wetboek wanneer niet is voldaan aan de voorwaarden voor schadeloosstelling die het stelt.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 1 maart 2000.

De wnd. griffier,

De voorzitter,

B. Renauld

M. Melchior